

MTA Nyelvtudományi Intézet **2007-ben két, kiemelten sikeres kutatás összefoglalása**

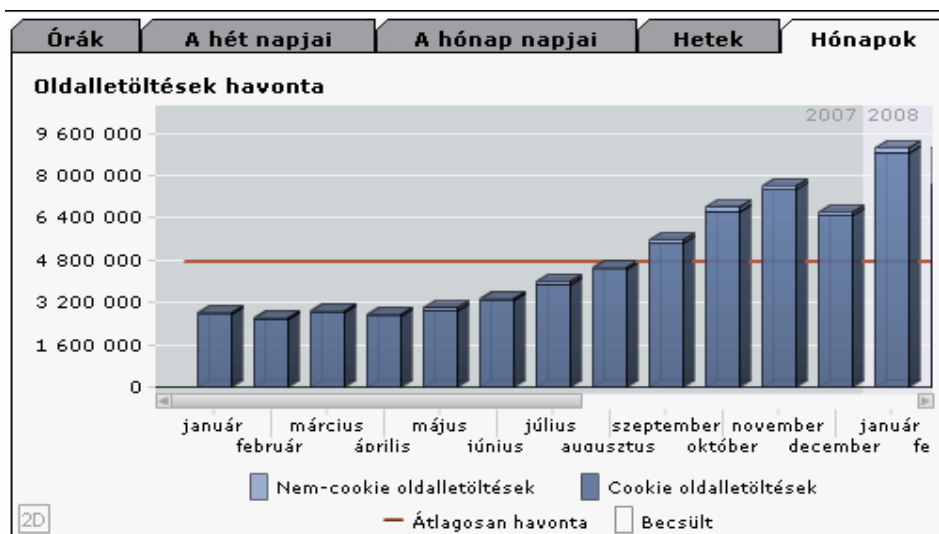
A mai magyar nyelv leírása, nyelvtanelméleti kutatások

A határozók mondattanával és szemantikájával foglalkozó OTKA projektum három célt tűzött ki maga elé. A fő cél az, hogy leírja és megmagyarázza a határozószónak, a generatív mondattan e legkevésbé ismert és értett grammatikai kategóriájának szórendi, jelentéstani és prozódiai sajátosságait. Ehhez a magyar határozószókat és határozókat vetették beható elemzés alá – ezzel megszüntetve az eddigi magyar grammatikák számos fehér foltját. Végül célul tűzték ki, hogy a munkacsoport tehetséges fiatal nyelvészeit olyan eredmények elérésére késztesse, melyekkel megjelenhetnek a nyelvtudomány nemzetközi fórumain. Mindhárom célt sikeresen teljesítették. Az eredményeket sok nemzetközi és hazai publikáció és nemzetközi és hazai konferenciaelőadás mellett egy 15 fejezetből álló angol nyelvű kötetben foglalták össze, melyet *Adverbs and adverbial adjuncts at the interfaces* címmel a berlini Mouton de Gruyter kiadó *Interface Strategies* című sorozatában jelentetnek meg. Az eredmények részint elméleti jellegűek (pl. a határozók mondat szerkezetbe csatolásának értelmezése a szerkezetbe csatolás térbeli, tetszés szerinti irányban linearizálható jellemzése mellett érvelnek); részint az egyes határozószófajták sajátos viselkedésére vonatkoznak (a társhatározótól a különféle időhatározókig, a módhatározóktól az episztemikus modálisokig); részint a határozók és a mondat szerkezet egyéb összetevőinek interakciójával foglalkoznak (a fókuszba emelt határozók sajátos jelentésétől az igekötői határozószó-bekebelezésig). A megjelenendő kötet tizenkét szerzője közül öt doktorandusz, kettő a projektum időtartama közben doktorált, egy szerző fiatal posztdoktor, és csak négyen tartoznak az idősebb, illetve a középgenerációhoz.

Gépi fordítás

A gépi fordítás a számítógépes nyelvészet egyik legnagyobb kihívása. Rendkívül összetett feladat, ahol a szöveg feldolgozásához és a helyes fordítás előállításához a nyelvészeti tudás mellett a világról szóló mindennapi tudást is programozni kell. A Nyelvtudományi Intézet Nyelvtechnológiai Osztálya, a Szegedi Tudományegyetem Informatikai Tanszékcsoportja és a MorphoLogic Kft. három éve dolgozik együtt egy magyar–angol gépi fordítórendszer kifejlesztésén. Csupán a 2007-es évben több, mint tíz ember – ebből öt a Nyelvtudományi Intézetben, 28 millió forintos költségvetéssel – dolgozott a rendszer fejlesztésén. Az Intézet költségvetése részben egy NKFP pályázatnak, részben az MTA Elnöki Keretnek köszönhető.

A fordítórendszer „tudásának” alapját ma egy több mint százharmincezer tételt számláló névszói és határozószói szótár, valamint több, mint 30.000 igei fordítószabály adja. A rendszer kezel továbbá gyakori kollokációkat, társalgási fordulatokat és közmondásokat is. A munkálatok eredményeképp tavaly áprilisban a fordítószoftver kereskedelmi forgalomba is került. Ezzel párhuzamosan 2006 október óta a www.webforditas.hu weboldalon bárki ingyenesen kipróbálhatja a fordító aktuális verzióját. A weboldal segítségével tavaly több, mint 36 millió oldalt fordítottak le; látogatottsága 2007 és 2008 január között a négyszeresére nőtt.

A www.webforditas.hu weboldal oldalletöltéseinek száma a 2007-es januártól 2008 januárig